

ARHIMANDRITUL
POLICARP MATZAROGLU,
PĂRINTE ȘI CĂLĂUZITOR
PE CALEA MÂNTUIRII

CARTE TIPĂRITĂ CU BINECUVÂNTAREA
ÎNALTPREASFINȚITULUI PIMEN,
ARHIEPISCOP AL SUCEVEI ȘI RĂDĂUȚILOR

EDIȚIE ÎNGRIJITĂ DE
ARHIMANDRIT MELCHISEDEC VELNIC
ȘI OBȘTEA MĂNĂSTIRII PUTNA

EDITURA NICODIM CALIGRAFUL
SFÂNTA MĂNĂSTIRE PUTNA, 2019

PĂRINTELE POLICARP MATZAROGLU, ARĂTĂTORUL CELOR DUPĂ DUMNEZEU

Când dorim să ne folosim de viața părinților celor din vechime și să ne hrănim din cuvintele lor, luăm *Patericul* sau *Limonariul* și, pe rând, Antonie cel Mare, Pahomie, Pimen, Sisoie, Teoctist ne stau înaintea și ne îndeamnă să-i urmăm. Înălțimea trăirii, asceza atotcuprinzătoare, dar și mulțimea de daruri pe care Dumnezeu le-a revărsat asupra lor, la care se adaugă și vremea îndepărtată în care au viețuit, ni-i fac uneori greu de ajuns și de cuprins cu înțelegerea noastră. Dar în bunătatea și pronia Sa, Domnul Dumnezeu n-a lipsit nici vremurile noastre de luminători. Pe tăria Bisericii au strălucit noi luceferi, podoba și frumusețea Ortodoxiei.

Dintre ei îl amintim pe părintele nostru Policarp Matzaroglu, duhovnicul de la Mănăstirea Macri – Alexandroupoli, trecut la Domnul acum șapte ani.

Îl numim al nostru pentru că așa l-am simțit. Iar bunătatea și deschiderea lui către noi ne-au făcut să înțelegem că și el ne-a vrut să fim ai lui. L-am iubit pentru că el ne-a iubit mai întâi. De fapt, acesta este semnul unui adevărat părinte, ca toți să-l simtă apropiat în acest fel.

Trecut în rândul ctitorilor la Mănăstirea Putna, el nu a dăruit doar cele materiale. El a fost părinte și a dorit mai ales să ne zidească pe noi.

A venit la Mănăstirea Putna pentru prima dată în luna noiembrie 1992, însoțit de câteva monahii. Stareț al ctitoriei ștefaniene era atunci vrednicul de pomenire Arhimandrit Iachint Unciuleac, al nostru părinte duhovnicesc. Peste câteva săptămâni, părintele Iachint avea să se retragă de la conducerea mănăstirii, dar rămânea pe mai departe povățuitor pe calea mântuirii.

După prima întâlnire cu părintele Policarp, care la prima vedere lăsa impresia unei asprimi severe, l-am vizitat, în anul următor, la Mănăstirea Macri, unde era părinte și îndrumător al vieții duhovnicești. Astfel ne-am apropiat mult, atât de părintele, cât și de obștea de monahii care o avea și o are ca stareță pe monahia Macrina Sidira.

Cu dragoste și bucurie deosebite, am fost primiți și ni s-au pus înaintea ochilor varietatea și frumusețea ascultărilor din Mănăstirea Macri. Fiind la început de drum ca stareț al Putnei, părintele Policarp ne-a încurajat, ne-a sfătuit și ne-a sprijinit. De atunci, a rămas alături de noi până la cea din urmă suflare.

Din 1993 și până în 2012, întâlnirile cu părintele Policarp au fost dese, chiar și de două-trei ori pe an, fie la Putna, fie la Macri. De fiecare dată primeam sfaturi și îndrumări care veneau din adâncul duhovnicesc al experienței sale bogate. Orice întâlnire cu părinți de la Putna era ca o zi de Paști, așa cum avea să mărturisească părintele Policarp într-un interviu luat de Mircea Motrici pentru Radio România Actualități.

Ultima noastră întâlnire a avut loc în martie 2012, anul trecerii sale la cele veșnice. Atunci, după o zi de sfat duhovnicesc, a mărturisit: „Ne-am folosit mult, ca și cum ne-am fi spovedit”. A fost, într-adevăr, o întâlnire de suflet, ca ultima din această viață, într-o lume plină de încercări și în mare criză de discernământ.

Din ceea ce avea, știa să dăruiască. De la el și din puținul Mănăstirii Macri am primit părticele din sfintele moaște ale

Sfinților Trei Ierarhi, Vasile cel Mare, Grigorie de Dumnezeu cuvântătorul și Ioan Gură de Aur, ale Sfântului Nectarie de Eghina, care este una dintre cele mai mari părțile aduse la noi în țară, ale Sfântului Mare Mucenic Pantelimon, ale Sfântului Arsenie Capadocianul, dar și alte daruri care te trimiteau spre cele sfinte, spre cele dumnezeiești.

În vizitele la Putna, de multe ori a vorbit în fața întregii obști. Cuvintele sale, în care de multe ori adăuga pilde din viața părinților pe care i-a cunoscut, mai ales din Sfântul Munte, au fost mereu folositoare și aprindeau în noi râvna spre cele călugărești și sfinte.

În vârstă și plin de experiență, vedea în noi anii săi de început și căuta să ne poarte pe căi ferite de încercări, făcând din ascultare și din mersul la biserică principalele reperi.

Nu vorbea mult. Tăcerea este limba veacului viitor, și el cunoștea bine această limbă, iar exemplul său te îndemna să-l urmezi.

Cerea ascultare întru toate, pentru că el însuși a cunoscut și roadele ascultării, dar și câtă pagubă aduce neascultarea într-o obște. S-a supus părinților duhovnicești încă de tânăr, a ascultat de Preasfințirii Episcopi după ce a intrat în cler, dar în toate a ascultat de Hristos și de Biserica Sa. Astfel înțeleasă și împlinită, ascultarea nu mai este lipsirea de voia proprie, ci jertfire a sinelui pentru Hristos – Mielul jertfei veșnice.

În discuțiile particulare cu diferiți părinți, fie la Putna, fie la Macri, știa să te facă să-ți iubești ascultarea, să-ți găsești împlinirea în ceea ce ți s-a rânduit să faci în mănăstire. Sub îndrumarea și cu bunăvoința părintelui Policarp, părinții Putnei au învățat la Mănăstirea Macri tainele iconografiei și meșteșugul pictării icoanelor. Astfel, în 1995 a luat ființă atelierul de pictură din Mănăstirea Putna, care a rodit și rodește până în ziua de astăzi, cu darul lui Dumnezeu. De altfel, el a citit rugăciunea de hirotesie în iconograf a primilor părinți de la atelier.

Avea cunoștințe din multe domenii, punea întrebări și dădea sfaturi și rezolvări la multe probleme. Simțea că este interesat de persoana ta și de urcușul tău duhovnicesc, de cum îți împlinești menirea și îți înmulțești talantul. Tot la Macri, părinții au învățat meșteșugul croitoriei și al broderiei, astfel încât între darurile primite a fost și mulțimea veșmintelor croite și cusute împreună de cele două obști monahale. De asemenea, datorită părintelui și maicilor de la Macri, lumânările de ceară curată de la Sfântul Altar al Putnei nu s-au împușinat nici până în ziua de astăzi. Toate acestea sunt rod al dragostei și al bunăvoinței.

Iubea podoaba casei lui Dumnezeu și nu precupețea niciun efort pentru a dărui câte ceva pentru biserică. Astfel, a dăruit mănăstirii noastre Sfinte Evanghelii, Sfinte Vase, cărți liturgice.

Dragostea de slujbele bisericii, de cântarea psaltică și pentru buna rânduială a slujirii preoțești ți le strecura în suflet ca pe unica bucurie duhovnicească. Iar când slujea la Putna în sobor, înconjurat de mulți preoți și diaconi, îl simțea înălțat sufletește, trăind parcă ceva din fastul vremurilor bizantine.

Hristos Domnul a spus: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, așa încât să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri” (Matei 5, 16), iar părintele Policarp a fost luminător pentru mulți.

Dumnezeu Se descoperă în oameni și vorbește prin oameni. Doar prin mijlocirea unui om care ne face familiară voia lui Dumnezeu este cu putință să străbatem drumul mântuirii. Acest lucru e valabil mai ales pentru noi, monahii, dar și pentru toți creștinii. Aceasta o mărturisesc „mulțimile călugărilor” care s-au plecat sub epitrahilul său, cerându-i sfat și ușurare, și pentru care cuvântul părintelui era sinonim cu voia lui Dumnezeu.

Acum, când el a plecat de la noi, îi simțim lipsa și dorim mângâierea cuvintelor lui, căutăm spre cer și îi înțelegem pe

Apostolii care Îl rugau pe Domnul să nu îi lase orfani. De aceea, am cules din ce am avut și din ce ne-a oferit obștea Mănăstirii Macri și am dat la tipar, spre bucuria și folosul tuturor, aceste cuvinte ale părintelui, la sorocul a șapte ani de la trecerea sa la cele veșnice.

S-a lăsat lovit de bunăvoie de valurile lumii pentru ca cei de lângă el să aibă pacea și odihna în Dumnezeu. A fost umilit, dar nu a umilit și, când smerea pe cineva, era spre zidire. A fost generos și darnic, fără a aștepta ceva înapoi; răbdător și clarvăzător, „căci nu e greu să trăiești, ci e greu să cumpănești”; smerit și blând, deși chipul îți transmitea asprime, dar asprimea era pentru el; rugător și mult-mângâietor – așa l-am cunoscut și toate acestea au făcut din părintele Policarp un Părinte ca cei din paterice.

Să te sălășluiești, Părinte, în lumina Învierii lui Hristos și să nu ne uiți pe noi, mai-micii tăi!

Cu recunoștință și metanie adâncă,
Arhimandrit Melchisedec Velnic
cu obștea Mănăstirii Putna

Praznicul Pogorârii Sfântului Duh
16 iunie 2019

A-ȚI LUA CRUCEA ȘI A URMA LUI HRISTOS⁴

Aș vrea să mă opresc la un loc din Noul Testament în care Mântuitorul ne vorbește tuturor și spune: „Oricine voiește să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să Mă urmeze” (Marcu 8, 34). *Schima* pe care o purtăm (*paramanul* pe care îl poartă călugării) arată că noi ne-am lepădat de lume, ne-am luat crucea și Îi urmăm lui Hristos. În viața noastră de mănăstire întâmpinăm dificultăți și aceasta este o cruce, dar care are mai multe laturi. Și deoarece multe dintre aceste părți le-ați trăit în viața de zi cu zi din mănăstire, adică ați trăit sub ascultare, ați trăit și trăiți în neîntreruptă rugăciune către Mântuitorul Hristos și către Născătoarea de Dumnezeu, trăiți în frica lui Dumnezeu, noaptea și ziua, trăiți în rânduiala zilnică a slujbelor bisericești – trăind astfel cred că o schimbare s-a făcut deja în viața fraților voastre, sau, dacă nu s-a făcut cu desăvârșire, un început, totuși, s-a făcut.

Viața noastră, oricât de grea ar fi, dacă nu este caracterizată de o permanentă pocăință, mai ales pocăința care să fie urmată de lacrimi, atunci nu este desăvârșită. De aceea trebuie să trăim cu mai multă râvnă, ca astfel pocăința să devină permanentă și desăvârșită. Va deveni desăvârșită când vom trăi în lăuntru nostru cu gândul că sunt cel din urmă monah și cel mai mare păcătos.

Cu darul lui Dumnezeu, am până astăzi 45 de ani trăiți în mănăstire, am avut șansa să trăiesc împreună cu un părinte

⁴ Sinaxă cu părinții de la Mănăstirea Putna, 19 octombrie 1996.

îmbunătățit și pot să spun că pocăința urmată de lacrimi încă nu s-a sălășluit în mine. Am avut ocazia să merg de multe ori la Sfântul Munte, să cunosc mulți părinți îmbunătățiți. Câțiva dintre ei erau atât de înaintați în viața duhovnicească încât, mai înainte de a spune eu ceva, prin harul înainte-vederii, îmi spuneau mai dinainte ceea ce voiam să mărturisesc.

Cândva mă găseam într-o mare dificultate. Eram duhovnic la o mănăstire care avea 50 de maici. Multe dintre acestea nu mai aveau grijă de ele însele și se lăsau duse de viață. Am încercat să mă rog pentru ele. Mai ales că nu numai acele singure maici se pierdeau, dar atrăgeau în neorânduiala lor și alte maici. Doar puține dintre ele făceau ascultare. Cele mai multe trăiau în nepăsare. Această stare m-a neliniștit și mi-a creat dificultăți. De aceea, am mers la părintele Porfirie Cavescolivitul, care pe atunci era aproape de Atena, ca să-l întreb ce trebuie să fac. În ziua în care am mers era foarte frig. Și pentru că părintele Porfirie era și bolnav, nu a putut să iasă din chilia lui. Așa mi-au spus cei care erau în jurul chiliei părintelui și îl așteptau. De multe ori veneau oamenii și așteptau să ia binecuvântare de la părintele Porfirie. Înainte de a mă porni înapoi spre Atena, părintele Porfirie s-a arătat în ușa chiliei sale, îmbrăcat în haine groase, și de departe m-a strigat pe nume ca să merg la el. Am mers, am luat blagoslovenie și, înainte de a apuca să spun ceva, el mi-a zis: „S-a făcut frig, să mergem în chilie!” Am intrat în chilie, unde era foarte cald. Părintele Porfirie s-a întins în patul său și, așa cum era culcat, mi-a zis: „Nu fi supărat, binecuvântatule! Nu fi supărat! Tu ai să dai răspuns lui Dumnezeu numai pentru 20 dintre maici. Celelalte 30, care trăiesc după voia lor și fac ceea ce le place în mănăstire, pentru acelea Dumnezeu n-o să-ți ceară răspuns. Acelea singure vor trebui să-și găsească o apărare înaintea lui Hristos.”

Cândva, au coborât din Sfântul Munte pe un părinte, ca să-l ducă la Tesalonic. Îl coborâseră pentru a-l duce la judecată. Ziceau că ar fi furat niște cărți de la un vecin de-al său. Judecata

s-a terminat și părintele Filaret, despre el este vorba, se întorcea la chilia lui. Când a ajuns la chilie, l-au întrebat:

– Ce-ai văzut, părinte, în Tesalonic?

– Ce să văd, părinților? În Tesalonic, de dimineața până seara, oamenii fug ca să-și mântuiască sufletul. Iar noi, călugării, trăim cu nepăsare și vom pierde raiul.

Cu harul pe care îl avea, părintele Filaret a spus un mare adevăr: este posibil ca cei din lume să câștige raiul și noi, călugării cei neascultători, neascultători nici de cuvântul starețului, nici de voia lui Dumnezeu, suntem în pericol să pierdem raiul dacă nu ne pornim să găsim drumul cel bun prin pocăință.

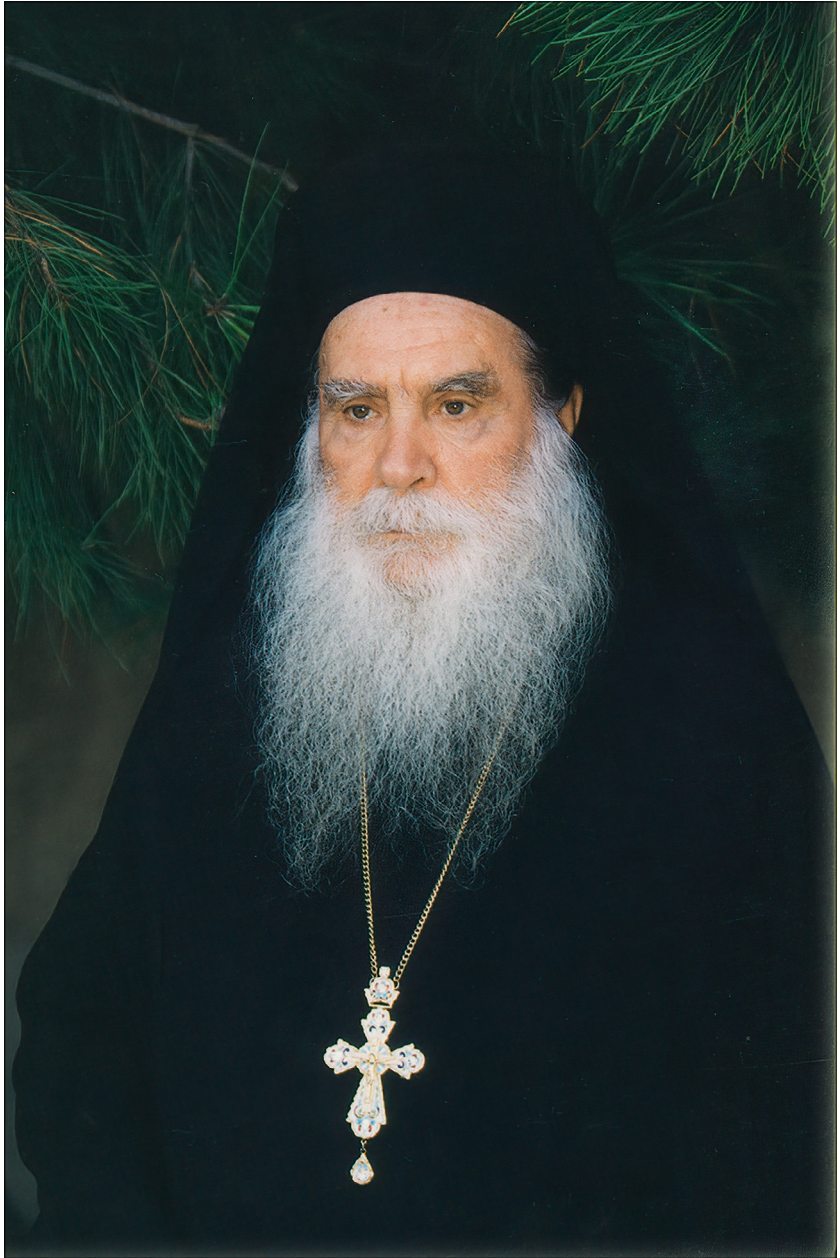
Mă bucur când văd că în jurul mănăstirii se construiesc schituri. De multe ori am avut ocazia să merg la astfel de schituri și să rămân o perioadă să trăiesc acolo. Vă voi da câteva exemple de părinți care trăiesc la schituri, dar nu ca să lăsați mănăstirea și obștea și să-i creați probleme părintelui stareț, ci ca să înțelegeți cum se nevoiau părinții, trăind după Dumnezeu: cu asceză și cu neîncetată rugăciune.

Multă vreme am cunoscut un părinte de la un schit din Muntele Athos, părintele Hristodul. De multe ori ne întâlneam. Odată, părintele Hristodul a aflat că sunt în acea zonă și a trimis pe cineva și m-a chemat la chilia lui. Chilia lui era foarte îngustă, avea doar un metru lățime. Iar patul avea doar 40 de centimetri, era din lemn, iar ca pernă avea o rădăcină de copac. Doar ce m-a văzut și nu am apucat să întreb ce face, că mi-a zis: „62 de ani, părinte, am petrecut în pustiu, dar n-am făcut nicio virtute. Te rog să-mi citești o rugăciune ca să mor, ca să nu-L supăr mai departe pe Dumnezeu.” Acel părinte trăise în virtute, căci îl cunoșteam de vreo 32 de ani. A trăit o viață ascetică foarte riguroasă, foarte dură. Când a trecut o săptămână fără ca cineva să-i fi dus ceva, a mers la un vecin ca să ceară un pic de pâine. Aceia, care îl iubeau și îl îngrijeau, i-au dat nu numai pâine, ci și măslina, ouă și brânză. Brânza a pus-o pe niște pietre, ca s-o mănânce păsările. Cu pâinea pe care i-au dat-o eu nu aș fi putut să trăiesc mai mult de

o zi. Dar părintele împărțise acea bucată de pâine în bucățele mai mici, ca să aibă câte o bucațică în fiecare zi. Iar oul l-a oprit ca să îl mănânce duminica. Pentru un asemenea om, lucrurile nu mai însemnau nimic. Și, cum v-am spus, după 62 de ani trăiți astfel voia să moară. Acel părinte trăia cuvântul Sfântului Apostol Pavel: „pentru mine a muri este un câștig” (cf. Filipeni 1, 21).

Am să vă mai dau un exemplu din viața unei mănăstiri de maici, care m-a surprins. Era acolo o maică Acachia. În acea mănăstire au obiceiul ca în fiecare an, la Paști, la sfârșitul Sfintei Liturghii, toți preoții slujitori să primească un ou. Maica obișnuia să ia acel ou de la preotul slujitor; dar nu-l mânca, ci îl ducea în chilie, îl punea în fața iconostasului și de acolo lua oul de la celălalt Paște, cu un an înainte, îl spărgea – desigur, era uscat înăuntru – și în loc să se gândească la faptul că este stricat și că o va supăra la stomac, îl consuma ca o mare binecuvântare. Într-o zi, când avuseserăm priveghere, mi-au spus că maica Acachia nu se simte bine de câteva zile și are să moară. Am mers s-o văd și, într-adevăr, am găsit-o moartă. Doctorul, ca să vadă dacă omul a murit, îi deschide ochii și privește în lumina ochilor. Am mers, deci, și am prins-o mai întâi de un picior. Și, deodată, maica a vorbit și a spus: „Cel care mă necăjește este părintele stareț.” Când am văzut asta, am chemat pe un alt părinte ca să facem Sfântul Maslu. Am terminat pe la prânz și am mers cu celălalt părinte să mâncăm. Însă după vreo 10 minute mi-au telefonat că maica Acachia murise. Pentru toate maicile, dar și pentru mine, care am trăit mulți ani aproape de ea, cu adevărat sfârșitul acestei maici a fost unul cuvios.

Avem de învățat din acestea, avem mare folos, mai întâi eu și apoi noi toți. Să găsim, deci, drumul pe care au mers cuvivoasele maici, Sfinții Părinți și, urmând drumul lor, care este drumul lui Dumnezeu, care este drumul Crucii, care este drumul Golgotei, să urcăm și noi pe Golgota noastră, încărcați cu crucea noastră, păcătoși fiind, dar pocăindu-ne, ca astfel să ne învrednicim a vedea și Învierea.

Coliturghisind la ctitoria lui Petru Rareș, Mănăstirea Vatra Moldoviței

CUPRINS

<i>Arhimandrit Melchisedec Velnic, Părintele Policarp Matzaroglu, arătătorul celor după Dumnezeu</i>	5
<i>Taina duhovniciei este taina libertății</i>	11
<i>Moise – exemplu de credință</i>	25
<i>A-ți lua crucea și a urma lui Hristos</i>	32
<i>Despre adevărata smerenie. Pe urmele Sfântului Ioan Scărarul</i>	36
<i>Despre monahi și monahism. Întâmplări de ieri și de azi</i>	44
<i>Ascultarea – expresia libertății și a desăvârșirii persoanei</i>	55
<i>Rugăciunea curată vine prin ascultare</i>	66
<i>Monahismul și lumea contemporană</i>	72
<i>A vorbi cu Dumnezeu este tot ceea ce putem face mai bun în viața noastră</i>	78
<i>Poruncile lui Dumnezeu și rânduielile omenești. Despre canoane, epitimii și discernământ. Cuvânt către duhovnici</i>	83
<i>Bate la poarta cerului cu interes și cu răbdare. Despre rugăciune</i>	91
<i>Să ne vedem în rai!</i>	96
Fotografii	101